

Txirrindulari
bakartiaren
abentura

ARTHUR CONAN DOYLE

BOOKTEGI

Euskal literatura denon eskura

booktegi.eus

ARTHUR CONAN DOYLE

Txirrindulari bakartiaren abentura

Itzulpena:

Sara Valiente

Zuzenketa:

Oier Landeta

Maketazioa:

Jokin Goti Ajuriagerra

1894tik 1901era, biak barne, Sherlock Holmes jauna oso gizon lanpetua izan zen. Gauza ziurra da ez zuela inolako zailtasuneko kasu publikorik izan, zortzi urte horietan ez baitzitzaion kontsultarik egin, eta ehunka kasu pribatu gertatu ziren, horietako batzuk korapilatsuenak eta apartekoak, eta horietan parte nabarmena izan zuen. Arrakasta txundigarri asko eta porrot saihetsezin batzuk izan ziren etengabeko lan bolada luze horren emaitza. Kasu guzti hauek ohar oso beteak gorde ditudanez, eta ni neu horietako askotan pertsonalki parte hartzen nengoenez, pentsa daiteke ez dela lan erraza jakitea zein aukeratu behar nuen jendearen aurrean jartzeko. Hala ere, nire lehenengo arauari eutsiko diot, eta lehenetsuna emango diet krimenaren ankerkeriatik eta konponbidearen buruargitasun eta kalitate dramatikotik baino gehiago haien interesa ondorioztatzen duten kasuei. Hori dela eta, orain irakurlearen aurrean jarriko ditut Violet Smith andereñoarekin, Charlingtoneko txirrindulari bakartiarekin, lotutako gertaerak eta gure ikerketaren jarraipen bitxia, ustekabeko tragediarekin amaitu zena. Egia da egoerak ez zuela aukerarik ematen nire adiskidea ospetsua zen botere haien irudi deigarriak egiteko, baina zenbait puntu zeuden kasuari buruz, eta horrek nabarmen uzten zuen krimen-erregistro luze haietan, zeinetatik narrazio txiki horietarako materiala biltzen baitut.

Nire 1985-ko koadernoari buruz ari naizela, jakin dut apirilaren 23an, larunbata, izan genuela Miss Violet Smithen berri. Bere bisita, gogoan dudanez, ez zen batere atsegina izan Holmesentzat, zeren une hartan oso arazo abstraktu eta korapilatsu batean murgilduta baitzegoen, John Vincent Harden tabako aberats ezagunak pairatu behar izan zuen jazarpen bereziari zegokionean. Nire adiskideak, gauza guztien gainetik pentsamenduaren zehaztasuna eta kontzentrazioa maite zituenak, bere arreta ezer ezetik aldentzen zuen guztia mintzen zuen. Eta, hala ere, bere izaerari arrotz zitzaion gogortasunik gabe, ezinezkoa zen Baker Streeten arratsaldeko azken orduan bere burua aurkeztu eta bere laguntza eta aholkua eskatzen zuen emakume gazte eta eder, altu, dotore eta prestuaren istorioa entzuteari uko egitea. Alferrikakoa zen bere denbora jadanik erabat betea zegoela esatea, dama gaztea bere istorioa kontatzeko gogoz etorria baitzen, eta agerikoa zen indarrik gabeko ezerk ezin zuela gelatik atera hori egin arte. Etsipenezko aire batez eta irribarre nekatu samar batez, Holmesek erregutu zion sarkin ederrari eserleku bat hartzeko eta zerk kezkatzen zuen guri jakinarazteko.

-Gutxienez ezin da zure osasuna izan-esan zuen, bere begi zorrotzek begiratzen zuten bitartean-, bizikletari suhar batek energiak beterik egon behar du-

Bere oinetara begiratu zuen harriduraz, eta pedalaren ertzaren marruskadurak zolaren aldea zertxobait zimurtzen zuela ikusi nuen.

-Bai, asko ibiltzen naiz bizikletan, Holmes jauna, eta horrek badu zerikusirik gaur zugana egin dudana bisitarekin

Nire lagunak eskularririk gabeko eskua hartu zion andreari, eta zientzialari batek espeziimen bati erakutsiko liokeen arreta eta sentimendu gutxirekin aztertu zuen.

-Barkatuko didazu; nire lana da,” esan zuen. “Ia oker egin dut idazmakinarekin lan egiten zenuela pentsatuta. Baina argi dago musika dela. Ikusten duzu espatula formako hatz mutur hori, Watson? Bi lanbideetan ohikoa da. Baina aurpegian badago halako espiritualtasun bat, idazmakinak sortzen ez duena. Andereño hau musikaria da.”

-Bai, Holmes jauna, musika irakasten dut

-Herrian, zure itxuragatik, noski

-Bai, jauna, Farnhametik gertu, Surreyko mugetan

-Auzo ederra, eta elkarte interesgarrienez betea. Gogoan duzu, Watson, handik gertu eraman genuela Archie Stamford, forjaria. Zer gertatu zaizu Farnhametik gertu, Surreyko mugetan?

Emakumeak, argitasun eta komeria handiz, baieztapen bitxi hau egin zuen:

-Nire aita hilda dago, Holmes jauna. James Smith izan zen, Antzoki Inperial zaharrear orkestra zuzendu zuena. Ama eta biok bakarrik geratu ginen munduan, osaba bat izan ezik, Ralph Smith, duela hogeita bost urte Afrikara joan zena, eta geroztik ez dugu haren berririk izan. Aita hil zenean oso pobre geratu ginen, baina egun batean esan ziguten iragarki bat zegoela The Times-en, gure inguruan galdezka. Pentsa daiteke nolako ilusioa geneukan, norbaitek dirutza utzi zigula uste baikenuen. Berehala joan ginen egunkarian izena eman zioten abokatuarengana. Han bi gizon ezagutu genituen, Mr Carruthers eta MrWoodley, eta etxera etorri ziren Hegoafrikatik. Esaten ziguten nire osaba haien laguna zela, hilabete batzuk lehenago hil zela pobrezia handian Johannesburgon, eta azken hatsarekin eskatu ziela bere senideak bilatzeko eta ikusteko ezer ez zitzaiela falta. Bitxia iruditu zitzaigun osaba Ralphek, bizirik zegoenean gutaz batere ohartzan ez zenak, hain kontu handiz zaindu behar gintuela hilda zegoenean; baina Mr. Carruthersek azaldu zuen arrazoa zela nire osabak bere anaiaren heriotzaren berri jakin berri zuela, eta beraz, gure patuaren erantzule sentitzen zela.

-Barkatu, esan zuen Holmesek-, noiz izan duzue elkarrizketa hau?

-Joan den abenduan - duela lau hilabete

-Ados, ekin

-Mr Woodley oso pertsona gorrotagarria iruditu zitzaidan. Une oro begiak niregana zuzendu zituen, mutil gazte zakar, harroputz eta lizun bat, kopetaren alde banatan ilea luzituta zeukana. Erabat gorrotagarria zela usten uen... eta ziur nengoen Cyrilek ez zuela nahi nik pertsona hori ezagutzerik.

-Hara! Cyril du izena! esan zuen Holmesek, irribarrez.

Neska gaztea gorritu zen eta barre egin zuen.

-Bai, Holmes jauna; Cyril Morton, ingeniari elektrikoa, eta uda amaieran ezkontzea espero dugu. Nola hitz egin dut berari buruz? Esan nahi nuena zen Woodley jauna guztiz gorrotagarria zela, baina Carruthers jauna, askoz ere zaharragoa zena, atseginagoa zela. Pertsona iluna zen, salbea, txukuna, isila; baina giza legezko jokamoldeak zituen, eta irribarre atsegina. Nola geratu ginen galdetu zuen, eta oso pobreak ginela ohartuta, hamar urteko alaba bakarrari musika irakastera etortzea proposatu zidan. Esan nion ez zitzaidala gustatzen ama bakarrik uztea, eta horri buruz proposatu zidan astero etxera itzultzea, eta ehun urtean eskaini zizkidan, eta horibai zela ordainsari bikaina. Beraz, nire onarpenarekin amaitu zen, eta Chiltern Granger jaitsi nintzen, Farnhametik sei bat miliatara. Carruthers jauna alarguna zen, baina andre bat kontratatu zuen, etxezaina, oso pertsona errespetagarria, adinekoa, Dixon izenekoa, bere etxea zaintzeko. Umea maitagarria zen, eta dena ondo agindu zuen. Mr Carruthers oso atsegina eta oso musikazalea zen, eta arratsalde atseginak elkarrekin pasatzen genituen. Astebururo joaten nintzen amarekin herrira.

-Nire zorionaren lehen akatsa Woodley jaun gorri-bibotedunaren etorrera izan zen. Astebeteko bisita egitera etorri zen, eta , hiru hilabete iruditu zitzaizkidan! Pertsona beldurgarria zen, beste guztientzat zitala, baina niretzat askoz okerragoa zen. Amodio gorrotagarria nuen berarekiko, bere aberastasunaz harroturik, ezkonduz gero diamanterik finenak Londresen izango nituela esan zidan, eta azkenik, harekin harremanik izan nahi ez nuenean, besoetan hartu ninduen afaldu eta egun batera- oso indartsua zen, eta zin egin zidan ez zidala joaten utziko musu eman arte. Sartu zen Carruthers jauna, eta nigandik apartatu zuen, eta haren gainera jiratu zen, lurrera botaz eta aurpegia jipoituz. Hori izan zen bere bisitaren amaiera, pentsa dezakezuenek. Carruthers jaunak barkamena eskatu zidan hurrengo egunean, eta ziurtatu zidan ez nintzatekeela berriro horrelako irain baten eraginpean egon behar. Geroztik ez dut Woodley jauna ikusi.

-Eta orain, Holmes jauna, gaur zure aholkua eskatzeak eragin didan gauza berezira komtatuko dizut azkenean. Jakin behar duzu larunbatero bizikletan joaten naizela Farnhameko geltokira 12.22ak iritsi ahal izateko. Chiltern Grangetik datorren bidea bakartia da, eta puntu batean bereziki, milia bat baino gehiago baitago Charlinton Heathen alde batetik eta Charlinton Hall inguruan dauden basoen artean. Ezin duzu errepide zati bakartiagorik aurkitu inon, eta oso arraroa da gurdi bat edo nekazari bat bezain beste topatzea Crooksbury Hill inguruko errepide nagusira iritsi arte. Duela bi aste nire sorbalda atzera begiratzera joan nintzenean igaro nintzen leku honetatik, eta nire atzetik berrehun bat metrora gizon bat ikusi nuen, hura ere bizikletan. Adin ertaineko gizona zirudien, bizar motz eta ilunekoa. Atzera begiratu nuen Farnhamera iritsi aurretik, baina gizona joan egin zen, eta ez nuen gehiago pentsatu. Baina pentsa dezakezu zein harrituta geratu nintzen, Holmes jauna, astelehenean itzuleran gizon bera errepide zati berean ikusi nuenean. Nire harridura areagotu egin zen ezbeharra berriro gertatu zenean, lehen bezalaxe, hurrengo larunbatean eta astelehenean. Beti gordetzen zuen bere distantzia, eta ez ninduen inola ere molestetzen,

baina hala ere, egia esan, oso arraroa zen. Carruthers jaunari aipatu nion, nik esandakoaz interesatua zirudiela, eta esan zidan zaldi bat eta tranpa bat agindu zituela, etorkizunean bide bakarti horien gainetik pasa ez nendin bidelagunik gabe.

«Zaldia eta tranpa aste honetan etortzekoak ziren, baina zerbaitegatik ez zituzten entregatu, eta berriz ere geltokira bizikletaz joan behar izan nuen. Hori gaur goizean izan da. Charlinton Heath-era etorri nintzenean kanpora begiratu nuela pentsa dezakezu, eta han zegoen, ziur aski, gizona, aurreko bi asteetan bezalaxe. Beti egoten zen nigandik hain urrun, non ezin izan nion aurpegia argi ikusi, baina, zalantzarik gabe, nik ezagutzen ez nuen pertsona zen. Jantzi ilun bat zeraman, oihalezko txano batekin. Bere aurpegian argi ikus nezakeen gauza bakarra bere bizar iluna zen. Gaur ez naiz larritu, baina jakin-minak hartu nau, eta nor zen eta zer nahi zuen jakitea erabaki dut. Bizikleta moteldu nuen, baina berak berea. Gero erabat gelditu nintzen, baina bera ere bai. Orduan tranpa bat jarri nion. Bidean kurba zorrotza dago, eta honen inguruan oso azkar eman nuen pedalkada, eta gero gelditu eta itxaron egin nuen. Espero nuen gelditu baino lehen nire ondotik pasatzea. Baina ez zen inoiz agertu. Gero, atzera egin eta bazterrera begiratu nuen. Kilometro bateko bidea ikusten nuen, baina bera ez zegoen bertan. Are bereziagoa izan zedin, puntu horretan ez zegoen bera joan zitekeen alboko biderik.

Holmesek xuxurlatu eta eskuak igurtzi zituen. «Zalantzarik gabe, kasu honek ezaugarri propio batzuk aurkezten ditu», esan zuen. «Zenbat denbora igaro zen izkina jiratu eta bidea garbi zegoela jakin arte?»

<<Bi edo hiru minutu baizik ez»

«Orduan ezin zuen atzera egin bidetik, eta esaten duzu ez dagoela alboko biderik?»

«Bat ere ez».

<<Gero, noski, alde batera edo bestera jo zuen»

Ezin zen zingira alboan izan, bestela nik ikusi egingo nuke”

Beraz, bazterketa-prozesuaren bidez, Charlinton Hallerako bidea egin zuen, eta, ulertzen dudanez, errepidearen alde batean dago, bere lurretan. Besterik?»

"Ezer ez, Holmes jauna, ni hain harrituta nengoenez, zu ikusi eta zure aholkua jaso arte ez nintzatekeela zoriontsu izango sentitu nuen"

Holmes isilik geratu zen une batez.

«Non da zure ezkongaiak?», galdetu zion azkenik.

«Midland enpresa elektrikoan dago, Coventryn»

«Ez dizu ezusteko bisitarik egingo?»

«O, Holmes jauna! Ezagutuko ez banu bezala!»

Ba al duzu beste miresletik?»

«Hainbat, Cyril ezagutu aurretik» zaldi

«Eta geroztik?»

Gizon izugarri hori zegoen, Woodley, miresle deitu ahal badiozu

«Beste inork ez?»

Gure bezero zurbilak nahasi samarra zirudien. «Nor zen?», galdetu zuen Holmesek.

"O, baliteke nire irudipen hutsa izatea, baina batzuetan iruditu zait nire enplegatzaileak, Carruthers jaunak, interes handia duela nigan. Nahiko elkartuta bizi gara. Gauean bere akonpainamenduak jotzen ditut. Inoiz ez zuen ezer esan. zaldun perfektua da. Neskak beti jakiten du»

«Kar, kar!» Holmesek serio begiratu zuen. «Zertan egiten du lan?»

«Gizon aberatsa da»

«Zalgurdirik edo zaldirik ez?»

«Baina, gutxienez, oso ondo egiten du. Baina astean bizpahiru aldiz sartzen da hirian. Interes handia du Hegoafrikako urre zatiekin»

<<Zerbait freskoa erakutsi nahi dizut, Smith andrea. Orain oso lanpetuta nago, baina denbora izango dut zure kasua kontsultatzeko. Bitartean, ez eman pausorik niri abisatu gabe. Agur, eta espero dut zurgandik berri onak besterik ez izatea»

"Naturaren ordena finkatuaren parte da horrelako neska batek jarraitzaileak izatea", esan zuen Holmesek, bere meditazio-pipari tira egiten zion bitartean, "baina aukeran ez herrialde bakartietako errepideetako bizikletetan. Ezkutuko maitalaren bat, zalantza guztietatik harago. Baina badira kasuari buruzko xehetasun bitxi eta iradokitzaileak, Watson»

«Puntu horretan bakarrik agertu behar duela?»

«Horixe. Gure lehen ahalegina Charlinton Halleko etxetiarrak zeintzuk diren aurkitzea izan behar da. Gero, berriz ere, zer moduz aztertzen badugu Carruthers eta Woodleyren arteko lotura, hain mota desberdineko gizonak dirudite eta? Nola lortu zuten biek Ralph Smithen harremani hainbeste begiratzea? Puntu bat gehiago. Zer motatako gizona da gobernariaren merkatu-prezioaren bikoitza ordaintzen duena, baina ez du zaldirik gordetzen, nahiz eta gratatik sei miliatara egon Arraroa, Watson... oso arraroa!»

“Joango zara?”

«Ez, lagun maitea, joango zara. Intriga hutsalen bat izan daiteke hori, eta ezin ditut nire beste ikerketa garrantzitsuak apurtu horren mesedetan. Astelehenean goiz iritsiko zara Farnhamera; Charlinton Heathen ondoan ezkutatuko zara; gertaera horiek zeure kabuz behatuko dituzu, eta zeure epaiak aholkatzen dizun bezala jokatuko duzu. Gero, Halleko bizilagunei galdetu ondoren, niregana etorri eta horren berri emango didazue. Eta orain, Watson, ez dugu gauza bera esango pauso sendo batzuk eman arte, eta harri horien gainean gure irtenbidea topatzea espero dugu»

Andrearen bidez jakin genuen astelehenean jaitsi zela Waterlootik 9:50ean irteten den trenetik, eta goiz hasi eta 9:13a harrapatu nuen. Farnhameko geltokian ez nuen zailtasunik izan Charlinton Heathera zuzentzeko. Ezinezkoa zen andereñoaren etorreraren eszena okertzea, zeren bideak alde batetik irekitako txilardia eta bestetik hagin-hesi zahar bat zeharkatzen baititu, zuhaitz bikainez inguratuta dagoen parke bat biribilduz. Harri likenez beteriko pasabide nagusi bat zegoen, alboko pilare bakoitza enblema heraldikoak moldatuz gainditua; baina erdiko gurdi-bide horretaz gain, heskaian hutsuneak zeuden hainbat puntu eta haietatik zihoazen bideak behatu nituen.

Etxea ikusezina zen errepidetik, baina ingurukoek denek aipatzen zuten goibeltasuna eta gainbehera.

Sasiak gorse loreduneko urre-koloreko adabakiz estalia zegoen, distiratsu distiratsu udaberriko eguzki distiratsuen argitan. Trakets haietako baten atzean neure lekua hartu nuen, hala Halleko atea nola errepedearen zati luze bat alde banatan agintzearen. Utzitakoan desertua egona zen, baina orain txirrindulari bat ikusi dut bertan behera, etorri naizenaren kontrako norabidetik. Traje ilunez josita zegoen, eta bizar beltza zuela ikusi nuen. Charlingtongo lursailen amaierara iristean, bere bizikletatik salto egin eta heskaiako zulo batetik gidatu zuen, nire ikuspuntutik desagertuz.

Ordu laurden pasa zen eta orduan bigarren txirrindulari bat agertu zen. Oraingoan geltokitik zetorren andereñoa zen. Charlinton hesira iritsi zenean ikusi nuen. Une bat geroago, gizona bere ezkutalekutik atera zen, bere bizikletaren gainera salto egin eta neskaren atzetik joan zen. Paisaia zabal osoan, horiexek ziren irudi hunkigarri bakarrak, neska liraina bere makinan oso zuzen eserita, eta bere atzean zegoen gizona bere kirten-barraren gainean makurtuta, mugimendu bakoitzean sugestio bitxiki amorragarri bat eginez.

Atzera begiratu eta pausoa azkartu zuen. Mantsotu egin zen, gainera. Gelditu egin zen. Bera ere gelditu egin zen bat-batean, bi metro bizkar emanda. Bere hurrengo mugimendua ustekabekoa bezain zirrargarria izan zen. Bat-batean, gurpilak xuxurlatu zizkion, eta zuzen begiratu zion! Hala ere, bera bezain bizkor ibili zen, eta ihes egin zuen etsi-etsian. Gerxeago berriro igo zen bidera, burua harro-harro airean, eta ez zuen bere zerbitzar iisilaren berri gehiago jakin nahi izan. Atzera ere biratu zen, eta hala ere bere distantzia gorde zuen, bidearen bihurtuneak nire bistatik ezkutatu zituen arte.

Hala ere, lan nahiko ona egin nuela iruditu zitzaidan, eta aldarte bizian itzuli nintzen Farnhamera. Herriko etxe-agentek ezin izan zidan ezer esan Charlinton Halli buruz, eta Pall Malleko enpresa ezagun batera bidali ninduen. Han gelditu nintzen etxerako bidean, eta ordezkariaren adeitasunez bildu nintzen. Ezin nuen Charlinton Hall ikusi udan. Berandu zen. Duela hilabete inguru utzi zuten. Williamson jauna zen nagusia. Adineko jaun errespetagarria

zen. Agente adeitsua beldur zen ezin ote zuen gehiago esan, bere bezeroen kontuak ez baitziren eztabaidatu ahal zituen gaiak.

Sherlock Holmes jaunak arretaz entzun zuen arratsalde hartan aurkeztu ahal izan nion txosten luzea, baina ez zuen nik espero nuen eta merezi nuen madarikaziozko laudoriozko hitz hura eragin. Bere aurpegi latza, aldiz, ohi baino zorrotzagoa zen, egin nituen gauzak eta egin ez nituenak komentatzen baitzituen.

<<Zure ezkutalekua, Watson maitea, oso akastuna zen. Hesiaren atzean egon behar zenuen; orduan, pertsona interesgarri horren gertuko ikuspegia izango zenuen. Ehunka metrora zeunden, eta Smith andereñoak baino gutxiago esan diezadakezu. Uste du ez duela gizona ezagutzen; ziur nago ezagutzen duela. Zergatik, bestela, etsi-etsian hain urduri egon behar du, ezen ez baitu beregana hurbildu behar bere hazpegiak ikustera? Heldulekuaren barraren gainean makurtzea bezala deskribatzen duzu. Disimulua berriz, ikusten duzu. Benetan gaizki egin duzue. Etxera itzuli da eta nor den jakin nahi duzu. Etorri Londreseko auzo batera!»

«Zer egin behar nuen?», oihukatu nuen, bero pixka batekin.

«Etxetik gertuen dagoen tabernara joango gara. Hori da aberriaren esamesen erdigunea. Izen guztiak esango zizkizuten, maisuarengandik hasi eta sukaldeko neskamearenganaino. Williamson! Ez dit ezer transmititzen. Gizon heldua bada, ez da txirrindulari aktibo hau, atletismoko neska gazte horren jazarpenetik aldentzen dena. Zer irabazi dugu zure espedizioarekin? Neskaren istorioa egiazkoa dela jakitea. Ez dut inoiz zalantzan jarri. Lotura dagoela txirrindulariaren eta Aretoaren artean. Hori ere ez dut inoiz zalantzan jarri. Aretoa Williamson-ek tenkatu duela. Nor da horretarako hobe?» -Ez zaitetz hain triste jarri, jauna. Datorren larunbatera arte ezer gutxi gehiago egin dezakegu, eta bitarteanagian nik neuk kontsulta bat edo bi egingo ditut»

Hurrengo goizean, Smith andereñoaren ohar bat izan genuen, ikusitako gorabeherak labur eta zehatz kontatuz, baina gutuneko sakontasuna hura post-script-ean zetzan:

"Ziur nago nire konfiantza errespetatuko duzula, Holmes jauna, esaten dizudanean nire lekua hemen zaila bihurtu dela nire nagusiak ezkontza proposatu didalako izan da. Ziur nago bere sentimenduak sakonak eta ohoragarrienak direla. Aldi berean, nire hitza emana dago, noski. Oso serio hartu zuen nire ezezkoa, baina baita oso goxo ere. Uler daiteke, hala ere, egoera pixka bat tenkatua dagoela»

«Gure lagun gaztea ur sakonetan sartzen ari dela dirudi», esan zuen Holmesek, pentsakor, gutuna amaitzen ari zela. "Auziak, zalantzarik gabe, hasieran uste nuena baino

interes eta garatzeko aukera gehiago ditu. Okerragoa litzateke egun lasaia eta baketsua izatea, eta nahiago dut arratsaldean korrika egin eta teoria bat edo bi frogatu"

Holmesen egun lasaiak amaiera berezia izan zuen; izan ere, Baker Streetera berandu iritsi zen ezpaina moztuta eta bekokian kolorerik gabeko koskor bat zuela, eta, gainera, xahitutako-kutsu orokor bat, bere pertsona Scotland Yardeko ikerketa baten objektu egoki bihurtuko zuena. Bere abenturek kilimak egiten zioten, eta barre egiten zuen bihotzez horiek kontatzen zituen bitartean.

«Hain ariketa aktibo gutxi egiten dut, ezen kapritxo bat izaten baita beti», esan zuen. «Jabetzen zara badudala trebezia pixka bat boxeoko Britainia Handiko kirol zahar onean. Batzuetan funtsionatzen du. Gaur, adibidez, oso gaizki pasatu dut»

Gertatutakoa kontatzeko erregutu nion.

"Aurkitu nuen pub hori, zuri abisatzeko gomendatua, eta han egin nituen nire kontsulta diskretuak. Tabernan nengoen, eta etxejabe garratz batek behar nuen guztia ematen zidan. Williamson gizon zuri bizarduna da, eta bakarrik bizi da Halleko morroi talde txiki batekin. Badago elizgizona den edo izan den zurrumurruren bat; baina Halleko bere egoitza laburreko gorabehera batek edo bik bereziki elizkoitzat jo ninduten. Kontsulta batzuk egin ditut jadanik agentzi klerikal batean, eta esan didate izen horretako gizon bat zegoela aginduetan, eta haren ibilbidea bereziki iluna izan dela. Etxejabeak, gainera, jakinarazi zidan normalean asteburuetan bisitak izaten dituela. Bereziki, bibote gorria zuen jaun bat, Woodley jauna izenez, beti hor zegoena. Honaino iritsiak ginen noiz sartu behar genuen, baina gizon jentil-a bera, bere garagardoa edaten egon zena egongelan, eta elkarrizketa osoa entzun zuena. Nor nintzen ni? Zer nahi nuen? Zer esan nahi nuen galderak egitearekin? Hizkera jario fina zuen, eta bere adjektiboek indar handia zuten. Berak bukatutzat eman zuen nik erabat saihestu ezin izan nuen bizkartzain biziotsu baten gehiegikeria-katea. Hurrengo minutuak gozoak izan ziren. Ezkertiar zuzen bat zen, zarpail baten kontra ikusten nauzun bezala azaleratu naiz. Woodley jauna gurdi batean itzuli zen etxera. Horrela amaitu zen nire herrialde-bidaia, eta aitortu behar dut, gozagarria izan arren, Surreyko mugan egin dudan eguna ez dela zurea baino askoz ere errentagarriagoa izan»

Ostegunean gure bezeroaren beste gutun bat jaso genuen.

Ez zara harrituko, Holmes jauna [esan zuen andreak] Carruthers jaunaren enplegua uzten ari naizela entzuteaz. Soldata handiak ere ezin nau adiskidetu nire egoeraren ondoezekin. Larunbatean herrira igo eta ez dut itzultzeko asmorik. Carruthers jaunak tranpa bat dauka, eta, beraz, akabo bide bakartiaren arriskuak, inoiz arriskurik balego.

Alde egiteko arrazoi bereziari dagokionez, ez da Carruthers jaunarekin izandako sesio tirabiratsua bakarrik, baizik eta gizon gorrotagarri hura, Woodley jauna, berragertzea.

Gorrotagarria zen beti, baina inoiz baino itxura beldurgarriagoa du orain; izan ere, istripu bat izan duela dirudi, eta oso desitxuratuta dago. Leihotik ikusi nuen, baina pozten naiz harekin topo egin ez nuela esateaz. Luze hitz egin zuen Mr. Carruthersekin, eta oso aipatua iruditu zitzaion gero. Woodley auzoan geratu behar da, ez baitu hemen lorik egiteko lekurik, eta hala ere, gaur goizean berriro ikusi dut, zuhaixka artean paseatzen. Nahiago nuke animalia basati bat libre ibiltzea inguruan.. Esan dezakedana baino gehiago gorrotatzen dut eta beldurtzen nau. Nola jasan dezake Carruthers jaunak horrelako izaki bat une batez? Hala ere, nire arazo guztiak larunbatean amaituko dira.

<<Beraz, Watsonekin fidatzen naiz; —esan zuen Holmesek, serio—. Intriga sakon bat dabil emakume horren inguruan, eta gure betebeharra da azken bidaia horretan inork ez duela lizuntzen ikustea. Uste dut, Watson, atsedean hartu behar dugula larunbat goizean elkarrekin korrika egiteko, eta ziurtatu ikerketa bitxi eta eztaba daezin honek ez duela amaierarik>>

Aitortzen dut orain arte ez nuela oso ikuspegi serioa hartu kasuari buruz, aski groteskoa eta arriskutsua baino bitxiagoa iruditu baitzitzaidan. Gizon batek beste gizon bati itxaroten egon behar duela... emakume bati ez zaio entzun ere egiten... eta hain ausardia gutxi izan bazuen, ezen ez baitzen ausartu berari hitz egitera, baizik eta ihes egin zuen harengana hurbiltzetik, ez zen oso erasotzaile ikaragarria. Woodley zital hura oso bestelako pertsona zen, baina, behin batean izan ezik, ez zuen gure bezeroa molestatu, eta orain Carruthersen etxea bisitatzen zuen haren aurrean agertu gabe. Bizikletan zihoan gizona dudarik gabe publikanoak esandako asteburuetako jai haietako kidea zen; baina nor zen edo zer nahi zuen, beti bezain iluna zen. Holmesen moduaren gogortasunak eta gure geletatik irten aurretik errebolber bat poltsikora lerratu izanak zirrararagin zidaten, tragediak gertaeren tren bitxi horren atzean zelatan egon zitekeelako sentsazioarekin.

Euri gau baten ondoren goiz zoragarri bat etorri zen, eta txilardiak estalitako paisaia, lorez betetako otadi distiratsuekin, are ederragoa iruditu zitzaien Londresko kolore ilun, grisaxka eta aspergarrietatik nekatuta zeuden begiei. Holmes eta biok hondarrezko bide zabaletik ibili ginen, goizeko aire freskoa arnasten, eta hegaztien kantuz eta udaberriaren arnasa berriaz gozatuz. Crooksbury muinoaren magalean zegoen bideko aldapa batetik, haritz zaharren artean ageri zen jauregi iluna ikus genezakeen; zuhaitz horiek zaharrak izan arren, inguruan zuten eraikina baino gazteagoak ziren. Holmesek seinalatu zuen bide luze bihurtuak, zinta gorrixka-hori baten moduan hedatzen zena, txilardiaren marroiaren eta basoen berde berritzen artean. Urrutian, puntu beltz txiki bat balitz bezala, gure aldera zetorren ibilgailu bat ikus genezakeen. Holmesek ezinegon-adierazpen bat egin zuen.

«Ordu erdiko tarte emana nuen», esan du. «Hori bada bere tranpa, aurreko trenerako egin behar duena. Beldur naiz, Watson, Charlingtonekin topo egin baino lehen harekin topo egingo ote dugun»

Igoera igaro genuen momentutik ezin izan genuen ibilgailua ikusi, baina aurrera jarraitu genuen hain azkar, non nire bizitza sedentarioak ni atzean gelditzera behartu ninduten. Holmes, ordea, beti ari zen entrenamenduetan, nerbio-energiaren biltegi agortezinak baitzituen, gainean marrazteko modukoak. Haren urrats amarrutsua ez zen inoiz moteldu harik eta bat-batean, nire aurrean ehun metro zituela, gelditu egin zen, eta eskua gora botatzen ikusi nuen, pena eta etsipen keinu batez. Une berean, txakur gurdi huts bat agertu zen errepedeko bihurgunean zehar, zaldi-gurdia atzetik zuela, eta bizkor-bizkor jo zuen guregana.

«Beranduegi, Watson; beranduegi!», egin zuen oihu Holmesek, bere aldera lasterka nindoala. «Txotxolo, aurreko tren hura hartu behar ez nuelako!» Abdukzioa da, Wat-son — abdukzioa! — Hilketak! Zeruak daki zer! Blokeatu bidea! Gelditu zaldia! Hala da. Orain, salto egin, eta ea neure buruhaustearen ondorioak konpontzen ditudanç

Gurditxoan sartu ginen, eta Holmesek, zaldia jiratu ondoren, zartailuaz ebaki zorrotz bat eman zion, eta berriro ere hegaz egin genuen bidean zehar. Bihurgunea bihurtzean Hall eta Heath arteko errepede zati osoa ireki zen. Holmesen besoari heldu nion.

«Hori duk gizona!», gupidatu nuen.

Txirrindulari bakarti bat zetorren guregana. Burua makurtuta zeukan eta sorbaldak biribilduta, zeukan energia ontza bakoitza pedalei jartzen zien bitartean. Lasterkari bat bezala egiten zuen hegan. Bat-batean bere aurpegi bizarduna altxatu zuen, bere ondoan ikusi gintuen, eta gorantz tira egin zuen, bere makinatik ziprirtinduz. Aurpegi zurbilarekin kontraste berezia zuen ikatz beltz bizardun hark, eta sukarra balu bezain distiratsu zituen begiak. Guri eta zakur-gurdiari begira geratu zen. Eta harridura aurpegia agertu zitzaion.

Halloa! Geldi hor!», oihukatu zuen, bizikletari helduta, gure bideoztopatzeko. — Nondik ekarri duzu horrenbeste txakur? Tira, gizona!», eginzuen oihu, alboko sakelatik pistola bat ateraz. —Tira, tira, tira, edo,Georgeren eskutik, bala bat sartuko dizut zaldian.

Holmesek bridak altzora bota zizkidan eta gurditik jaitsi zen.

«Zu zara ikusi nahi duzun gizona. Non dago Violet Smith andereñoa?», esan zuen, bere modu azkar eta argian.

“Hori da galdetzen dizudana. Bere txakurontzian zaude. Jakin behar da non dagoen»

«Errepidean ezagutu genuen txakur gurdia. Ez zegoen inor bertan. Etxera itzuli nintzen alaba gazteena laguntzera»

« Jaun agurgarria! zer egin behar dut?», oihukatu zuen arrotzak, etsipenaren estasian. «Bera daukate, Woodley kaskabildu hori eta parson guardia beltza. Zatoz, gizona, zatoz, benetan bere laguna bazara. Egon nire ondoan, eta salbatuko dugu, nire gorpua Charlinton Wooden utzi behar badut»

Distraiturik korrika egin zuen, pistola eskuan, heskaian zulo bat egiteraino. Holmesek jarraitu zion, eta nik, zaldia bide ondoan bazkatzen utzita, Holmesi jarraitu nion.

«Hemendik pasatu ziren», esan zuen, bide lokaztuan zenbait oinen markak seinalatuz. «Halloa! Gelditu minutu bat! Nor dago sasi artean?»

Hamazazpi bat urteko mutil gazte bat zen, ostera jantzita, larruzko kordelekin eta gaiteroekin. Bizkar gainean etzan zen, belaunak marraztuta, ebaki izugarri bat buru gainean. Zentzugabea zen, baina bizirik. Haren zauriari begiratu batek esan zidan ez zela hezurreen sartu.

—Horrelakoa da Peter, senargaia —egin zuen oihu ezezagunak—. «Berak gidatu zuen. Piztiak atera eta despistatu egin dute. Esan dezala gezurra; ezin diogu onik egin, baina agian emakume bati gerta dakioken paturik txarrenetik salbatuko dugu»

Bidezidorretik lasterka abiatu ginen franko, zuhaitzen artean kiribiltzen zena. Etxea inguratzen zuen zuhaixkara iritsiak ginen Holmes jaiki zenean.

«Ez ziren etxera joaten. Hona hemen bere markak ezkerrean —hemen, ereinotz zuhaixken ondoan!— Hala esan dut nik!»

Emakume baten garrasi zorrotza —izugarrikeriaz dar-dar egiten zuen oihua— mintzatzen ari zela, gure aurreko sastraka berdeen klaska loditik lehertu zen.

Bat-batean amaitu zen bere notarik altuenean, itogin batekin eta gurgla batekin.

«Hemendik! Hemendik! Bolatokian daude», oihukatu zuen ezezagunak, sastraka artean dar-dar eginez.

«A, zakur koldarrak! Jarraitu, jaunak!»

Beranduegi! beranduegi! jingo bizirik!»

Bat-batean, antzinako zuhaitzez inguratutako greensward sail eder batean sartu ginen. Haritz ahaltsu baten itzalpean, urrutiago, hiru laguneko talde berezi bat zegoen. Bata

emakumea zen, gure bezeroa, itota eta konortea galduta, zapia ahoan. Haren parean mutil gazte basati bat zegoen, aurpegi gorrixkakoa, hankak zabal-zabal eginda zeuzkan, beso bat akimbo, bestea zirko-labore bat astintzen, bere jarrera osoa triunfo-suhar iradokitzailea. Haien artean gizon zahar eta gris bizardun batek, txio argizko jantzi baten gainean plegu labur bat zeramala, argi eta garbi, eztei-zerbitzua amaitu berri zuen, zeren, agertu ginenean, bere liburu berezia poltsikoratu eta senargai makurrari zaplaztekoa eman baitzion bizkarrean, kongrazio alaian.

«Ezkondu egin dira!», gupidatu nuen.

«Tira!», oihukatu zuen gure gidariak; «tira!», Holmes eta biok orpoz orpogurutzatu zen, presaka. Hurbildu ahala, andrea zuhaitzaren enborraren kontra mailakatu zen, sostengu eske. Williamson, elizgizon ohia, isekazkoadeitasunez makurtu zitzaigun, eta Woodley bullyak aurrera egin zuen, irrizakar eta exultantez beteriko oihu batekin.

— Kendu dezakezu bizarra, Bob —esan zuen—. “Ongi ezagutzen zaitut. Zu eta zure lagunak garaiz etorri zarete Woodley andrea aurkezteko”

Gure gidariaren erantzuna berezia izan zen. Mozorrotu zuen bizar iluna kendu eta lurrera bota zuen, haren azpian aurpegi luze, gazi eta garbi-garbi bat zabalduz. Orduan, errebolberrera altxatu eta zirku uzta arriskutsua eskuan zuela aurrera zihokion erruflari gaztea estali zuen.

—Bai —esan zuen gure aliatuak—, Bob Carruthers naiz, eta emakume hau ondo ikusten dut, horretarako kulunka egin behar badut. Esan nizuen zer egingo nukeen hura deseginez gero, eta ni, Jaunaren izenean, nire hitza bezain ona izango naiz

«Oso berandu zabilta. Nire emaztea da!»

“Ez, zure alarguna naiz”

Bere errebolberrak krak egin zuen, eta Woodleyren gerriaren paretik odola isuri zela ikusi nuen. Oihu batez jiratu eta bizkar gainera erori zen, bere aurpegi gorri gorrotagarria bat-batean palore pikordun beldurgarri batera jiratuz. Agureak, oraindik bere soberakinetik heldurik, inoiz entzun ez dudana gisako zor-korda batean lehertu zen, eta berezko errebolber bat atera zuen, baina altxa baino lehen Holmesen armaren kanoitik behera begira zegoen.

— Nahikoa da —esan zuen lagunak—, nahiko hotz. «Bota pistola hori! Watson, jaso! Eutsi bere buruari! Eskerrik asko. Zuk, Carruthers, eman errebolber hori. Ez dugu indarkeria gehiagorik izango. Zatoz, eman eskua!»

«Nor zara, ba?»

Nire izena Sherlock Holmes da
«Jaun ona!»

“Ezagutzen nauzu, ikusten dut. Polizia ofiziala ordezkatuko dut haiek iritsi arte. Hemen, hi!», oihukatu zion glade ertzean agertutako senargai izutu bati. «Etorri hona. Har ezazu ohar hau Farnhamera zaldi gainean joan zaitezkeen bezain latzena.” Hitz batzuk zirriboratu zituen koadernoko orri batean. — Eman iezaiozu komisaldegiko komandanteari. Etorri arte, nire ardurapean izango zaituztet”

Holmesen nortasun indartsu eta magistrala zen nagusi eszena tragikoan, eta denak berdin ziren txotxongiloak haren eskuetan. Williamson eta Carruthers Woodley zauritua etxean eramaten aurkitu ziren, eta nik besoa eman nion neska izutuari. Zauritua bere ohean etzan zen, eta Holmesek eskatuta aztertu egin nuen. sakristiako jangela zaharrean zegoen tokira eraman nuen txostena, bere bi presoak aurrean zituela

— Bizi egingo da —esan nuen nik.

«Zer!», egin zuen oihu Carruthersek, aulkitik salto eginda. «Gora joango naiz, eta bera amaituko dut aurrena. Zer esan nahi didazu, bada, neska horri, aingeru horri, bizitza osorako Roaring Jack Woodleyrekin lotu behar zaiola?

"Ez duzu zeure burua horretaz kezkatu beharrik", esan zuen Holmesek. "Badira bi arrazoi oso ona inola ere ez izateko bere emaztea. Hasteko, oso seguru gaude Williamson jaunak ezkontza bat solemnizatzeko duen eskubidea zalantzan jartzen»

«Ordenatua izan naiz», oihukatu zuen arrasatear zaharrak.
Baita kargugabetua ere”

«Behin elizgizon, beti elizgizon»

«Ezetz uste dut. Zer iruditzen zaizu baimena?”

«Ezkontzarako lizentzia genuen. Hementxe daukat, poltsikoan»

«Beraz, trikimailu baten bidez lortu zenuen. Baina, edonola ere, behartutako ezkontza bat ez da ezkontza, baina oso felazio larria da, amaitu aurretik deskubrituko duzun bezala. Denbora izango duzu hurrengo hamar urteetan zehar puntua pentsatzeko, mis hartuta ez banago behintzat. Zuk, Carruthers, hobeto egingo zenuen pistola poltsikoan gordetzeko»

"Hala pentsatzen hasi naiz, Holmes jauna; baina neska hau babesteko hartu nituen neurri guztiak bururatu zitzaizkidanean —maite bainuen, Holmes jauna, eta maitasuna zer zen inoiz jakin nuen aldi bakarra da—, nahikoa erotu ninduen pentsatzeak Hegoafrikako astakirten eta kikildu handienaren boterean zegoela, Kimberleytik Johannesburgera izu santua izena

duen gizon baten boterean. Zergatik, Holmes jauna, nekez sinetsiko duzu, baina neska hori nire lanpostuan dagoenetik ez diot behin ere utzi etxe honen aurretik pasatzen, non jakin bainuen arrasatear horiek zelatan zeudela, nire bizikletan jarraitu gabe, inolako kalterik ez zuela egiten ikusteko bakarrik. Beragandik urrun egon nintzen, eta bizarra jantzi nuen ezagutu ez nendin, neska ona eta goi-espiratua baita, eta ez zen luzaro geldituko nire enpleguan pentsatu izan balu landa-bideetatik jarraitzen ari nintzaiola”

Zergatik ez diozu zeuk esan arriskuan dagoela?»

«Orduan, berriz ere, utzi egingo ninduelako, eta ezin nuelako jasan horriurre egitea. Maite ezin baninduen ere, gauza handia zen niretzat harenetxe inguruko forma bitxia ikustea eta haren ahotsaren hotsa entzutea”

«Tira», esan nion, «zuk maitasuna deitzen diozu horri, Car- izorratzaile jauna, baina berekoikeria deitu beharko nioke»

«Agian, bi gauzak batera doaz. Dena dela, ezin nion joaten utzi. Gainera, jende asko zegoenez, norbait behar zuen ondoan hura zaintzeko. Gero, kablea etorri zenean banekien lotuta zeudela mugimendu bat egitera»

«Zer kable?»

Carruthersek telegrama bat hartu zuen poltsikotik.

«Kito», esan zuen.

Laburra eta zehatza izan zen:

Zaharra hilda dago.

— Hum! —esan zuen Holmesek—. «Uste dut ikusten dudala gauzek nola funtzionatzen zuten, eta uler dezaket mezu horrek nola ekarriko lituzkeen, zuk diozun bezala, bururaino. Baina, itxaron bitartean, esango didazu zer egin dezakezun»

“Sotana zeraman zahar galdu hark irain eta birao zaparrada bat bota zuen

- “Bide batez”- esan zuen, salatzen bagaituzu, Bob Carruthers, Jack Woodley-ri egin zeniona bera egingo dizut. Neskari buruz nahi adina kexatu zaitezke, hori zure kontua baita, baina zure lagunaren aurka egiten baduzu jantzitako zibileko polizia honen aurrean, inoiz egin duzun gauzarik txarrena izango da.”

“Jaun apaizak ez du zertan urduritu,” esan zuen Holmesek, zigarro bat pizten zuela. “Zure aurkako kasua nahiko argia da, eta nik eskatzen dudana bakarria xehetasun batzuk dira nire jakin-min pertsonalerako. Hala ere, kontatzeko arazorik baduzu, nik hitz egingo dut, eta orduan ikusiko duzu zenbateraino duzun sekretuak gordetzeko aukera. Lehenik eta behin, hirurok Hegoafrikatik etorri zineten kontu honengatik—zu, Williamson; zu, Carruthers; eta Woodley.”

-“Lehenengo gezurra,” esan zuen agureak; “duela bi hilabete arte ez nituen bi horiek inoiz ikusi, eta nire bizitzan ez naiz inoiz Afrikan egon; beraz, hori gogoan hartu eta ondo hausnartu, Holmes jaun jakintsua!”

—“Esaten duena egia da,” esan zuen Carruthersek.

— “Beno, beno, zuek biok etorri zineten. Jaun apaiza, ordea, hemengoa da. Ralph Smith Hegoafrikan ezagutzen zenuten. Uste izateko arrazoiak zenituzten ez zuela luzaroan biziko. Jakin zenuten bere ilobak jasoko zuela bere ondasuna. Zer moduz doa hori—eh?”

-“Carruthersek burua makurtuz onartu zuen, eta Williamson-ek bira eman zuen.”*

-“Hurbileneke ahaidea zen, zalantzarik gabe, eta bazenekiten zaharrak ez zuela testamenturik egingo.”

—“Ez zekien irakurtzen ezta idazten ere,” esan zuen Carruthersek.

—“Beraz, biok etorri zineten eta neska bilatu zenuten. Asmoa zen zuetako batek berarekin ezkontzea eta besteak harrapakinaren zati bat jasotzea. Arrazoiren bategatik, Woodley aukeratu zen senar izateko. Zergatik izan zen hori?”

—“Bidaian kartetan jokatu genuen haren gainean. Berak irabazi zuen.”

“Ulertzen dut. Neska zure zerbitzura ekarri zenuen, eta han Woodleyk ligatu behar zuen. Baina hark berehala ikusi zuen zein mozkortia eta zakarra zen, eta ez zuen harekin ezer jakin nahi izan. Bien bitartean, zuen plana nahasi egin zen, zu zeu neska horretaz maitemindu zinelako. Ezin zenuen jasan halako zakar batek bera bereganatzea.”

Ez, bai horixe, ezin nuen!”

—“Zuen artean liskarra izan zen. Haserre alde egin zuen, eta bere kabuz planak egiten hasi zen, zugandik aparte.”

—“Badirudi, Williamson, ez dagoela jaun honi asko kontatzeko,” oihukatu zuen Carruthersek barre mingots batez. “Bai, liskarra izan genuen, eta lurrian bota ninduen. Hala ere, kontuak berdinduta ditut berarekin. Gero, haren arrastoa galdu nuen. Orduan elkartu zen hemen dagoen apaiz faltsu honekin. Konturatu nintzen biak batera bizi zirela neskak geltokira joateko pasatu behar zuen bidean. Harrezkero, begiz jota izan nuen, banekielako zerbait gaiztoa prestatzen ari zirela. Noizean behin ikusten nituen, zer asmo zuten jakin nahi bainuen. Duela bi egun, Woodley nire etxera etorri zen kable honekin, Ralph Smith hil zela erakusten zuena. Galdetu zidan ea akordioari eutsiko nion. Ezetz esan nion. Galdetu zidan ea nik neuk ezkonduko nintzen neskarekin eta zati bat emango niokeen. Baietz esan nion, pozik egingo nukeela, baina hark ez ninduela nahi. Orduan esan zuen: ‘Ezkontza egin dezagun lehenengo,

eta aste batzuen buruan agian beste modu batera ikusiko du.' Nik esan nion ez nuela inolako indarkeriarekin zerikusirik nahi. Orduan, biraoka alde egin zuen, aho zikin bateko gaizkilea bezala, eta zin eginez azkenean bere egingo zuela. Asteburu honetan alde egiten ari zen, eta orga bat prest nuen geltokira eramateko, baina hain nengoen kezkatuta, non bizikletaz jarraitu nion. Hala ere, aurrea hartu zidan, eta harrapatu aurretik kaltea egina zegoen. Zuek bi jaunok bere orgatxoan atzera zetoze ikusi nuenean jakin nuen gertatutakoa."

Holmes zutitu zen eta zigarroaren muturra tximiniara bota zuen. "Nahiko traketsa izan naiz, Watson," esan zuen. "Zure txostenean esan zenuenean txirrindularia zuhaixken artean lepo-zapia konpontzen ari zela iruditu zitzaizula, horrek bakarrik dena argitu behar zidan. Dena den, zoriondu dezakegu geure burua kasu bitxi eta, zenbait alderditan, bakarra izan delako. Ikusten ditut konderriko hiru polizia sarreran, eta pozten naiz mutiko gaztea haiekin batera etortzeko gai dela; beraz, litekeena da ez hark ezta senargai interesgarriak ere ez izatea kalte iraunkorrik goizeko abenturek eraginda. Uste dut, Watson, zure mediku lanetan, Miss Smithengana joan eta esango diozula, nahikoa sendatuta badago, pozik lagunduko diogula bere amaren etxera. Oraindik guztiz osatuta ez badago, Midlands aldeko gazte elektrikari bati telegrama bidaltzeko prest gaudela esateak agian guztiz sendatuko du. Zuri dagokionez, Carruthers jauna, uste dut ahal zenuena egin duzula trama gaizto honetan izan duzun partearen ordaina emateko. Hona hemen nire txartela, jauna, eta nire testigantzak zure epaiketan lagungarri izan badaitezke, zure esku egongo dira."

Gure jardun etengabearen zurrunbiloan askotan kostatzen zait, irakurleak segur aski erreparatu dion bezala, nire narrazioak borobiltzea, eta jakinguradunek espero zitzaizkeen azken xehetasun horiek ematea. Kasu bakoitza beste baten atarikoak izan da, eta krisia behin desagertuta, eragileak gure bizitza lanpetuetatik betiko desagertu dira. Hala ere, ohar labur bat aurkitu dut kasu honi buruzko eskuizkribuen amaieran, eta bertan jasota utzi dut Violet Smith andereñoak dirutza handia jaso zuela oinordetzan, eta orain Cyril Mortonoren emaztea dela, Morton & Kennedyren bazkide nagusia, West-minsterreko elektrikari ospetsuak. Williamson eta Woodley bahitu eta erasotzeagatik epaitu zituzten; lehenak zazpi urte lortu zituen, eta bigarrenak, hamar. Carruthersen patuaz ez dut aurrekaririk, baina ziur nago haren erasoak ez zuela oso larri ikusi Gorteak, Woodleyk errufiko arriskutsuena izatearen ospea baitzuen, eta uste dut hilabete batzuk nahikoak izan zirela justiziaren eskakizunak asetzeko.